

Oktober är månaden då fyra statliga myndigheter som vi kontinuerligt bevakar gör sina sista utgiftsprognoser för året. *Myndigheten för yrkeshögskolan* skriver upp sin prognos för utbetala årsplatser 2024 med 700 plaster, till rekordnivån 54500. *Skolverket* spår att man för statsbidragsåret 2024 kommer att betala tillbaka drygt 360 miljoner kronor, eller 8 procent, av anslaget för statsbidrag för regionalt yrkesvux. *Arbetsförmedlingen* skriver ner prognosen för volymer inom upphandlade matchningstjänster och arbetsmarknadsutbildningar. *Migrationsverket* ser små förändringar för 2024 men skriver avsevärt upp prognosen över antalet avgjorda ärenden 2026, med hänvisning till att myndigheten får större förvaltningsanslag för bemanning.

Kommunernas ekonomi förstärks under 2025 om man får tro SKR:s senaste rapport. På lite längre sikt, fram till 2030, finns dock stora demografiska utmaningar som kan få konsekvenser för den kommunala vuxenutbildningen, både positiva och negativa.

Om detta och mer kan du läsa längre ner i rapporten. Klicka på de feta rubrikerna/länkarna. Har du frågor eller synpunkter kring innehållet i denna rapport, tveka inte att kontakta ola.johansson@academedia.se

POLITIK OCH REFORMER

SKOLVERKET.SE, 18 OKT

Nya yrkespaket inom komvux

Ämnesbetygsreformen innebär att dagens kursutformade system inom komvux på gymnasial nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå ersätts av ämnen som består av en eller flera nivåer. Det medför att nuvarande kursutformade yrkespaket kommer att ersättas med yrkespaket som består av ämnen eller nivåer i ämnen. De kursutformade yrkespaketen kommer därmed att fasas ut och upphöra.

Ämnesbetygsreformen träder i kraft den 1 juli 2025, och från samma datum kan de nya yrkespaketen med ämnen eller nivåer i ämnen användas.

SKR.SE, 30 OKT

Utmaningar för att fler utbildningar ska leda till jobb

För att kunna förändra utbudet av gymnasiala utbildningar (både komvux och gymnasieskolan), så att arbetsmarknadens behov möts, måste fler vilja gå yrkesutbildningar och Skolverkets planeringsunderlag måste bli bättre.

Kommentar: Från och med 1 januari 2025 måste alla kommuner planera och dimensionera sina yrkesutbildningar inom komvux (yrkesvux) tillsammans med minst två andra kommuner. Kommunerna ska också ta hänsyn till arbetsmarknadens behov när de bestämmer sitt utbud av yrkesutbildning.

På vilket sätt är detta nytt?

Redan idag bestäms i skollagen att vuxenutbildningen ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. De nya kraven riktar sig specifikt mot yrkesutbildning och omfattar även utbildningsutbudets *antal platser*, vilket inte styrs idag. I övrigt är det svårt att veta på vilket sätt de nya bestämmelserna i praktisk mening avviker från dagens.

Även kravet på samverkan finns idag, då kommunerna ansöker om statsbidrag för sitt yrkesvux. För den utbildning som kommunen själv finansierar finns dock inget sådant krav idag. De nya bestämmelserna skrivs in i skollagen och görs därmed obligatoriska för all kommunal yrkesutbildning, oavsett hur denna finansieras.

Andra förändringar som nu införs genom denna reform är:

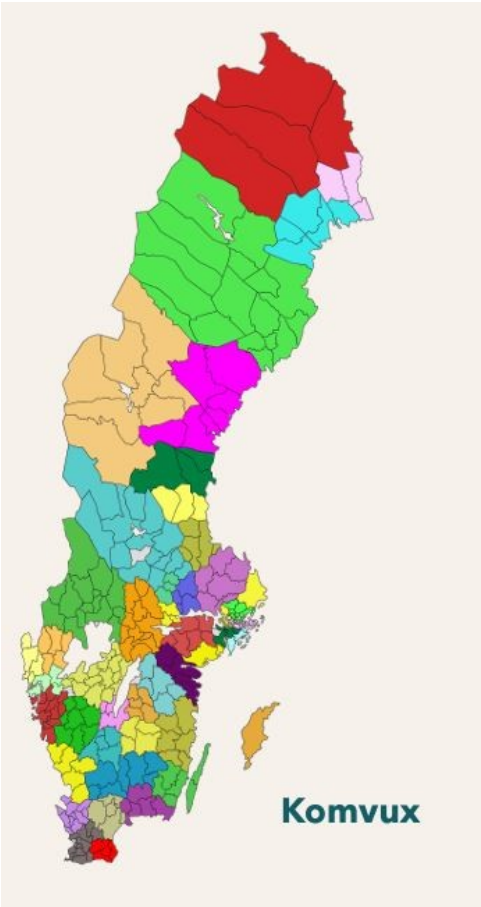
- En kommuninvånare kan fritt söka yrkesutbildning inom vilken som helst av de kommuner som ingår i samverkansområdet.
- *Sammanhållen yrkesutbildning* införs i skollagen. Detta är en kombination av nationella gymnasiala kurser/ämnesnivåer som är relevanta för ett yrkesområde.

Som stöd för sin planering och dimensionering har kommunerna nu *regionala planeringsunderlag*, framtagna och uppdaterade var tredje år av Skolverket. De första planeringsunderlagen publicerades hösten 2023. SKR har låtit 231 kommuner utvärdera planeringsunderlagen under detta första år. Utvärderingen visar att:

- Ungefär hälften av kommunerna anser att planeringsunderlagen varit ett stöd.
- En region är i många fall ett för stort område för att kunna beskrivas rättvisande - man efterfrågar därför delregionala underlag som bättre fångar lokala förutsättningar.
- Lokala arbetsmarknader tar ingen hänsyn till regionala gränser - kommuner som gränsar till flera regioner behöver därför ta del av flera planeringsunderlag.
- Underlagen blir snabbt inaktuella för komvux. Uppdateringar behöver därmed göras oftare än vart tredje år.

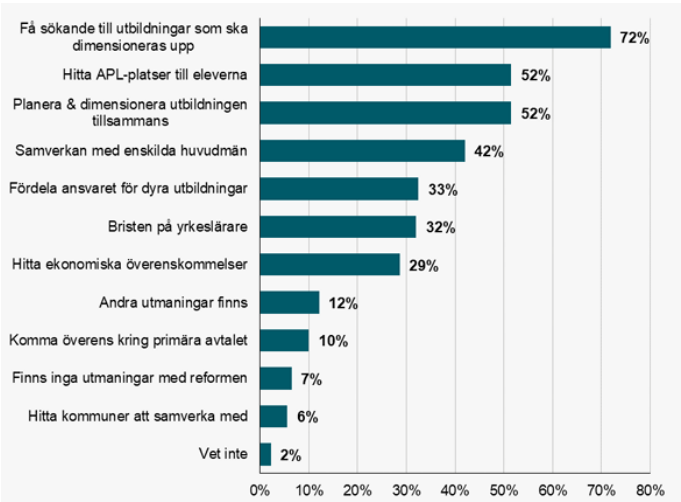
Enkätssammanställningen kan hämtas i sin helhet [här](#).

De tänkbara konsekvenserna av reformen för oss utbildningsanordnare är många. Vi ser redan nu att de kommuner som ingår i ett samverkansområde ofta också upphandlar sin vuxenutbildning gemensamt. Det innebär större och mer komplexa upphandlingar. Även om kommunerna inom ett samverkansområde ofta gränsar till varandra skiljer de sig åt i en mängd avseenden, som vilken politisk majoritet som styr, avstånd och restid mellan orter, nivå och struktur på arbetslösheten, företagsetableringar och lokala arbetsmarknadsförhållanden i stort. Detta gör underlaget mer osäkert och affärsbedömningarna mer krävande för bolag som lämnar anbud.

Samtliga 290 kommuner ingår nu i ett "primärt samverkansområde". Antalet kommuner i ett samverkansområde varierar stort, från tre till över 15.

Kommunerna har även fått nämna de största utmaningarna de sett med implementeringen av reformen. Här bekräftas bilden att yrkesvux största utmaning är det bristande intresset för att gå yrkesutbildningar.

Ukrainares livsvillkor i Sverige förbättras

Sveriges riksdag röstade den 2 oktober ja till regeringens proposition för att förbättra ukrainares livsvillkor i Sverige. Lagändringarna trädde i kraft den 1 november i år.

Lagändringarna innebär att ukrainare med tillfälligt skydd kan folkbokföra sig tidigare än enligt nuvarande lagstiftning. Det kan därmed snabbare kan få tillgång till bland annat Arbetsförmedlingens etableringsinsatser och **kommunal vuxenutbildning**. Dessutom får ukrainare samma tillgång till hälso-och sjukvård och tandvård som de som är bosatta i Sverige. De som jobbar kan omfattas av den arbetsbaserade föräldraförsäkringen.

Nya kriterier tas fram för kvalitetsgranskning av YH-utbildning

Myndigheten för yrkeshögskolan har påbörjat ett arbete med att revidera de kriterier som styr kvalitetsgranskningen av YH-utbildningar. Målet är att granskningarna ska utgå från de nya kriterierna år 2026.

Nationell kraftsamling för validering - digital konferens

Den 21 november arrangerar MYH en digital valideringskonferens med flera teman av intresse. Ett tema är hur validering av kunskaper kan göras lönsam och där medverkar **Monica Gallon** från **KUI** som jobbat mycket med ett valideringskoncept. Ett annat tema blir den nya webbutbildning i validering som MYH och Skolverket tar fram, som har en bred målgrupp där YH-anordnare ingår.

AI

Pilotprojekt för utveckling av AI-baserad utbildningslösning

Aixia har fått uppdraget att utveckla en avancerad AI-lösning för en ledande aktör inom utbildningssektorn. Projektet innebär utveckling av ett skräddarsytt generativt AI som ska skapa detaljerade lektionsplaneringar för utbildningsprogram.

Chat GPT har skadat förtroendet mellan elever och lärare

– Vi vet att eleverna använder det och det finns mycket spekulationer kring vad de gör. Oron kring det är delvis panikartad – vi vet inte hur det ska hanteras, säger Mattias Wickberg Hugerth som skriver avhandling om gymnasieelevers syn på generativ AI.

Berghs School of Communication tar AI-utbildningen till Warszawa

Efter framgången med AI Week i Stockholm expanderar Berghs nu sin verksamhet till Polen med AI Week Warsaw i slutet av november. Deltagarna kommer att få sex timmars praktisk träning varje dag, allt på engelska, och de kommer att erhålla ett certifikat från Berghs vid slutförd kurs. Detta evenemang erbjuder en unik möjlighet för både lokala och internationella deltagare att höja sina färdigheter inom kreativ AI och utforska dess banbrytande tillämpningar.

En av fyra använder generativa AI-verktyg

25 procent av Sveriges befolkning i åldern 16 år eller äldre, motsvarande 2,1 miljoner personer, har använt generativa AI-verktyg under de senaste tre månaderna. De flesta som har använt generativa AI-verktyg har gjort det inom formell utbildning.

DEMOGRAFI OCH MAKRO

Arbetsmarknadsläget kvartal 3 2024

Lågkonjunkturen fortsätter att prägla den svenska arbetsmarknaden. Mellan det tredje kvartalet 2023 och samma period 2024 har antalet inskrivna arbetslös...

Kommentar: I samband med Arbetsförmedlingens uppdatering av läget på arbetsmarknaden höll arbetsmarknadsminister Mats Persson en pressträff på samma tema. [Här](#) finns hans bilder att hämta, man kan även ta del av pressträffen. (Arbetsmarknadsdepartementet utgår från SCB:s siffror över arbetslösheten, dessa är på en annan nivå och har en något annorlunda utveckling än Arbetsförmedlingens. Båda mätmetoderna används i den offentliga debatten. [Här](#) hittar du en förklaring av skillnaderna.)

Vi är vana vid att beslutsfattare och myndighetsrepresentanter lyfter utbildning som det viktigaste verktyget för att komma tillrätta med matchningsproblem och arbetslöshet. Mats Persson uttryckte under pressträffen saken så här: "Vi tror att utbildning, utbildning, utbildning är väldigt viktigt för att få jobb".

Ekonomirapporten

I rapporten beskriver SKR hur de nya demografiska förutsättningarna kommer att påverka sysselsättningen och kompetensförsörjningen i sektorn. Vi tittar också närmare på kommunprognoser, utfallsdata för året och får exempel på hur de nya förutsättningarna påverkar kommuner och regioner.

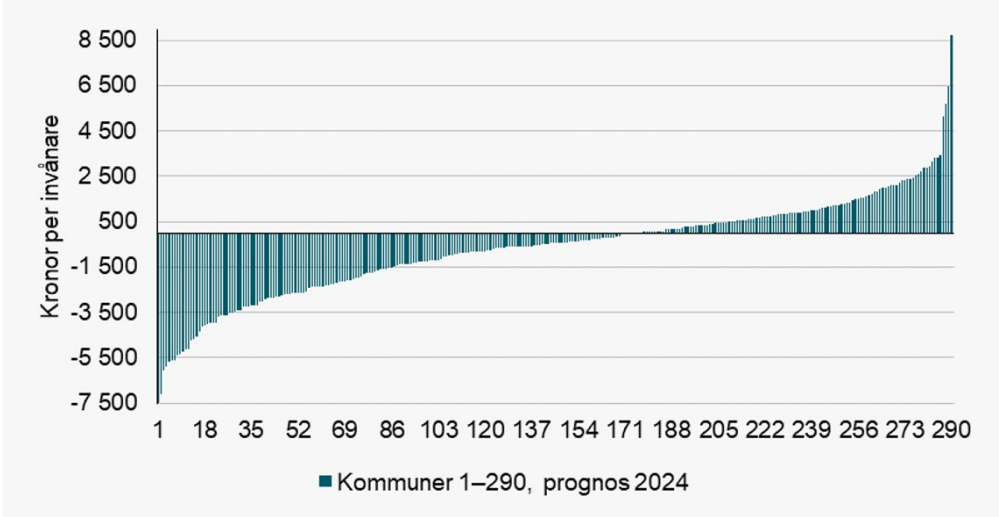
Kommentar: I rapporten erbjuds insikter om hur de kommunala ekonomierna mår just nu och den förväntade utvecklingen på kort och längre sikt (fram till 2030). Några valda slutsatser:

- Det är stora skillnader mellan kommunernas ekonomiska läge. 174 av Sveriges 290 kommuner räknar med underskott 2024 (se diagram överst på nästa sida). Det samlade utfallet skulle därmed bli det sämsta sedan 1999.
- Bäst ekonomisk utveckling ser vi i storstadskommuner och kommuner med pendlingsavstånd till storstäder.
- För 2025 förväntas situationen förbättras. Det är framför allt kostnaderna för barn och unga som minskar, som en följd av den demografiska utvecklingen. Äldreomsorgen kostar däremot allt mer när antalet äldre ökar, men detta vägs upp av minskade barnkullar, då kommunernas kostnader för barn och unga är avsevärt högre än för omsorg av äldre. Detta är på kort sikt. I det längre perspektivet kommer kostnaderna för äldreomsorg stiga med mer än de minskar för barn och unga*.

Tänkbara konsekvenser för vuxenutbildningen (inte hämtade ur rapporten):

- Förväntade underskott kan leda till minskade budgetmedel för komvux. Detta gäller särskilt yrkesutbildning, som inte är rättighetsstyrd och dessutom ofta kostsam.
- Ökad digitalisering av flexiblare undervisningsformer kan vara ett sätt att få ner kostnaderna för vuxenutbildningen (och nå personer i glesbygd som vill studera).
- Den åldrande befolkningen och det ökande behovet av vård och omsorg kan öka efterfrågan på yrkesutbildning. Åtminstone från samhällsplanerarnas sida, utmaningen att locka personer till yrkesutbildningar lär bestå.
- Ökade incitament för samverkan mellan kommuner för att organisera vuxenutbildningen mer kostnadseffektivt. En sådan utveckling kan förstärkas av de nya kraven i "Planerings- och dimensioneringsreformen" (se under bevakningsområde *Politik och reformer*, ovan).

*Fram till 2030 beräknas kostnaderna för barn och unga minska med 20 miljarder kr, medan kostnaderna för äldreomsorgen ökar med 26 miljarder under samma period.

Prognoser för kommunernas resultat 2024
Källa: Statistiska Centralbyrån genom SKR

KOLLEGA.SE, 25 OKT

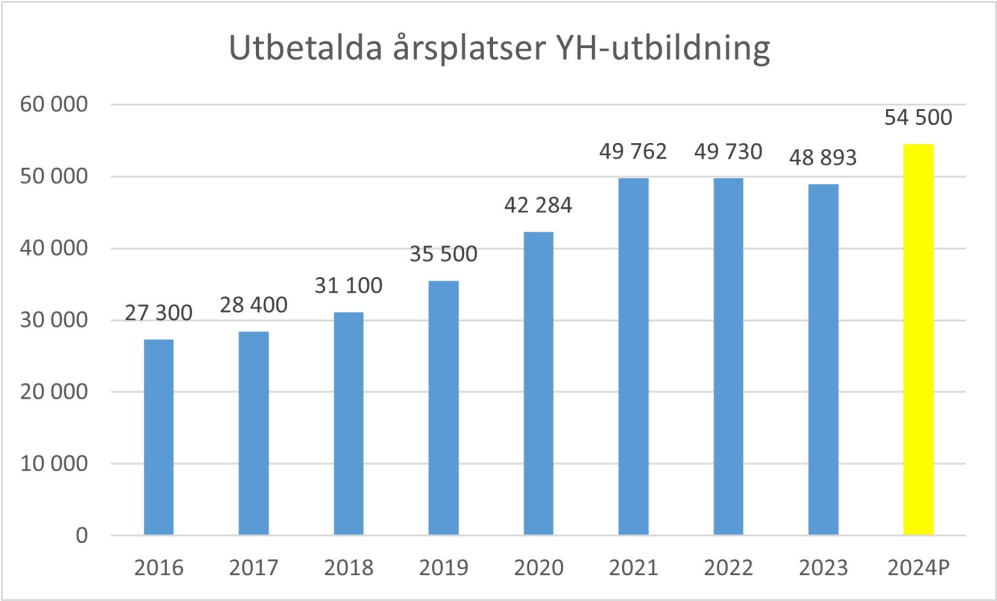
Många pluggar under arbetslösheten

Hälften av de arbetslösa tjänstemännen går en utbildning under arbetslösheten. Det ökar möjligheten att få ett nytt jobb, enligt trygghetsrådet TRR. Anneli Widerberg pluggade projektledning – och är n...

EGEN, 31 OKT

54 500 beviljade årsstudieplatser inom yrkeshögskolan 2024

Kommentar: I årets sista utgiftsprognos skriver Myndigheten för yrkeshögskolan upp antalet utbetalda årsplatser med 700. Därmed väntas 54 500 årsstudieplatser finansieras av myndigheten under 2024, den högsta nivån hittills (se diagram över utvecklingen nedan.) I regeringens budgetproposition för 2025 föreslås anslagen till YH-utbildning ligga kvar på samma nivå som 2024 (för en sammanfattning av budgetpropositionen, se även föregående månads omvärldsrapport).

SKOLVERKET.SE, 31 OKT

Etablering på arbetsmarknaden och fortsatta studier efter kommunal vuxenutbildning

Andelen etablerade på arbetsmarknaden efter kommunal vuxenutbildning ökade från 2021 till 2022, visar statistik från Skolverket. Totalt 56 procent av de som avslutat en längre yrkesutbildning under 2021 hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden året efter. Motsvarande andel bland dem med en kortare yrkesutbildning var 48 procent. Av de elever som avslutade sina studier finansierade i regionalt yrkesvux 2021 hade 49 procent en etablerad ställning året därpå.

ARBETSFÖRMEDELINGEN.SE, 16 OKT

En effektutvärdering av arbetsförmedling med fristående leverantörer

Den upphandlade matchningstjänsten rusta och matcha har utvärderats i ett samarbete mellan Arbetsförmedlingen och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU). Utvärderingen visar att de stödinsatser som gavs till gruppen som randomiserades till rusta och matcha var dyrare än de insatser jämförelsegrupperna fick del av. Samtidigt finns inga tydliga skillnader i utbildnings- och arbetsmarknadsutfall mellan grupperna.

Bifogade filer

[Werket-om-IFAU-rapporten.pdf](#)

Kommentar: Rapporten har fått relativt stor medial uppmärksamhet. Resultaten kan sammanfattas med följande citat, hämtat från rapportens avslutande diskussion:

Det som sticker ut i vår utvärdering i förhållande till tidigare forskning är att vi inte hittar något stöd för att arbetsförmedling med fristående leverantörer är bättre trots att insatserna var upp till 70 procent dyrare.

Werket, ett analysbolag med inriktning mot arbetsmarknad, har sammanfattat rapporten. De kommer samtidigt med en rad invändningar mot den metod som använts av IFAU. Du kan läsa deras sammanfattning i pdf-filen som finns bifogad ovan. (Rapporten i sin helhet nås via rubriklänken.)

TN.SE, 01 NOV

Från för få sökande till ”jättetryck” – så vände kommunen vuxenutbildningen

Samarbete med lokala företag har inneburit ett rejält uppsving för Uddevallas vuxenutbildningar. Yrkesutbildningen för personbilmekaniker har gått från för få sökanden till 70 ansökningar på två år. ”Många företag blir förvånade över hur stor vikt vi lägger på deras input i utbildningsplaneringen”, säger utbildningskoordinatörn Linda Lärk

MYH.SE, 30 OKT

Digital valideringskonferens med bred målgrupp

Den 21 november arrangerar Myndigheten för yrkeshögskolan en digital konferens med brett anslag. Temat är validering av yrkeskunskaper och hur man kan göra den lönsam i vardagen. En ny webbutbildning i validering lanseras under konferensen. Utbildningen är kostnadsfri och har en mycket bred målgrupp.

AcademeMedia

support@nobicon.se, +46 (0)90 14 42 70

Gå till portalen
Avsluta prenumeration

Läs villkor och information om behandling av personuppgifter